Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prezentate la 15 noiembrie 2018 [1]

Cauzele conexate C-487/17-C-489/17

Alfonso Verlezza,
Riccardo Traversa,
Irene Cocco,
Francesco Rando,
Carmelina Scaglione,
Francesco Rizzi,
Antonio Giuliano,
Enrico Giuliano,
Refecta Srl,
E. Giovi Srl,
Vetreco Srl,
SE.IN Srl (C-487/17),
Carmelina Scaglione (C-488/17),
MAD Srl (C-489/17),
cu participarea:
Procuratore della Repubblica del Tribunale di Roma,
Procuratore generale della Repubblica presso la Corte Suprema di Cassazione

[cereri de decizie preliminară formulate de Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia)]

„Întrebare preliminară – Mediu – Directiva 2008/98/CE – Deșeuri – Decizia 2000/532/CE – Lista europeană a deșeurilor – Clasificarea deșeurilor – Coduri în oglindă – Deșeuri cărora li se pot atribui coduri aferente deșeurilor periculoase și nepericuloase – Deșeuri provenite din tratarea mecanică a deșeurilor municipale”

1. Deșeurile periculoase, care provin în principal din industria chimică, nu reprezintă un volum mare din totalul deșeurilor produse în Uniune, dar impactul lor asupra mediului poate fi foarte ridicat dacă gestionarea și controlul acestora nu sunt efectuate în mod corespunzător. În special, în deșeurile provenite din tratarea mecanică a deșeurilor municipale pot apărea substanțe periculoase, cum este cazul în litigiile aflate la originea prezentelor trimiteri preliminare.

1 Limba originală: spaniola.

2. Cu această ocazie, Curtea trebuie să se pronunțe pentru prima dată, dacă nu ne înșelăm, cu privire la clasificarea deșeurilor în așa-numitele *coduri în oglindă*[2] din lista europeană a deșeurilor (denumită în continuare „LD”) cuprinsă în Decizia 2000/532/CE[3]. Va trebui să se specifice regulile care trebuie respectate în acest sens, astfel încât instanța de trimitere să poată determina dacă inculpații în cadrul diferitor proceduri penale au săvârșit în Italia infracțiunea de trafic ilicit de deșeuri, prin faptul că au tratat ca nepericuloase deșeuri care erau periculoase.

I. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Directiva 2008/98/CE[4]

3. În conformitate cu articolul 3:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

1. «deșeuri» înseamnă orice substanță sau obiect pe care deținătorul îl aruncă sau are intenția sau obligația să îl arunce;

2. «deșeuri periculoase» înseamnă orice deșeuri care prezintă una sau mai multe din proprietățile periculoase enumerate în anexa III;

[…]

6. «deținător de deșeuri» înseamnă producătorul deșeurilor sau persoana fizică sau juridică care se află în posesia acestora;

7. «comerciant» înseamnă orice întreprindere care acționează în nume propriu pentru cumpărarea și pentru vânzarea ulterioară a deșeurilor, inclusiv acei comercianți care nu intră fizic în posesia deșeurilor;

8. «broker» înseamnă orice întreprindere care se ocupă de valorificarea sau eliminarea deșeurilor în numele altor persoane, inclusiv brokerii care nu intră fizic în posesia deșeurilor;

9. «gestionarea deșeurilor» înseamnă colectarea, transportul, valorificarea și eliminarea deșeurilor, inclusiv supervizarea acestor operațiuni și întreținerea ulterioară a amplasamentelor de eliminare, inclusiv acțiunile întreprinse de un comerciant sau un broker;

10. «colectare» înseamnă strângerea deșeurilor, inclusiv sortarea și stocarea preliminară a deșeurilor, în vederea transportării la o instalație de tratare;

[…]”

2 Sunt acele deșeuri care, ca urmare a prezenței sau absenței unei substanțe periculoase, pot fi clasificate, în principiu, ca fiind periculoase sau nepericuloase.

3 Decizia Comisiei din 3 mai 2000 de înlocuire a Deciziei 94/3/CE de stabilire a unei liste de deșeuri în temeiul articolului 1 litera (a) din Directiva 75/442/CEE a Consiliului privind deșeurile și a Directivei 94/904/CE a Consiliului de stabilire a unei liste de deșeuri periculoase în temeiul articolului 1 alineatul (4) din Directiva 91/689/CEE a Consiliului privind deșeurile periculoase [notificată cu numărul C(2000) 1147] (JO 2000, L 226, p. 3, Ediție specială, 15/vol. 6, p. 69), astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/955/UE a Comisiei, din 18 decembrie 2014 (JO 2014, L 370, p. 44) (denumită în continuare „Decizia 2000/532”).

4 Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive (JO 2008, L 312, p. 3).

4. Articolul 7 din aceasta, intitulat „Lista deșeurilor”, prevede:

„(1) Măsurile destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive cu privire la actualizarea listei deșeurilor stabilite prin Decizia 2000/532/CE sunt adoptate în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 39 alineatul (2). Lista deșeurilor include deșeuri periculoase și ia în considerare originea și compoziția deșeurilor și, dacă este cazul, valorile limită de concentrație a substanțelor periculoase. Lista de deșeuri este obligatorie pentru a determina dacă un deșeu trebuie considerat deșeu periculos. Includerea unui obiect sau a unei substanțe pe listă nu înseamnă că respectivul obiect sau respectiva substanță va fi considerată deșeu în orice împrejurare. O substanță sau un obiect este considerat deșeu numai în cazul în care corespunde definiției de la articolul 3 punctul 1.

(2) Un stat membru poate considera că anumite deșeuri sunt periculoase în cazul în care, chiar dacă nu figurează pe lista de deșeuri, acestea prezintă una sau mai multe dintre proprietățile enumerate în anexa III. Statul membru notifică astfel de situații Comisiei fără întârziere. Acesta le consemnează în raportul prevăzut la articolul 37 alineatul (1) și furnizează Comisiei toate informațiile relevante. În lumina notificărilor primite, lista este reexaminată pentru a determina dacă aceasta trebuie adaptată.

(3) În cazul în care un stat membru deține dovezi conform cărora anumite deșeuri care figurează pe listă ca fiind periculoase nu prezintă niciuna din proprietățile enumerate în anexa III, acesta le poate trata ca nepericuloase. Statul membru notifică fără întârziere situațiile de acest tip Comisiei și furnizează Comisiei toate dovezile necesare. În lumina notificărilor primite, lista este reexaminată pentru a determina dacă aceasta trebuie adaptată.

(4) Reclasificarea deșeurilor periculoase ca deșeuri nepericuloase nu se poate realiza prin diluarea sau amestecarea acestora în scopul de a diminua concentrațiile inițiale de substanțe periculoase la un nivel mai mic decât nivelul prevăzut pentru ca un deșeu să fie definit ca fiind periculos.

[…]

(6) Statele membre pot considera deșeurile drept nepericuloase în conformitate cu lista deșeurilor menționată la alineatul (1).

[…]”

5. Anexa III la Directiva 2008/98, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (UE) nr. 1357/2014[5], include lista diferitelor proprietăți care fac ca deșeurile să fie periculoase. În ceea ce privește metodele de testare, aceasta arată că:

„Metodele care trebuie utilizate sunt descrise în Regulamentul (CE) nr. 440/2008 al [Comisiei] și în alte norme relevante ale [Comitetului European de Standardizare (CEN)] sau în alte metode de testare și orientări recunoscute la nivel internațional.”

2. Decizia 2000/532

6. Potrivit punctului 2 („Clasificarea unui deșeu ca fiind periculos”) din capitolul „Evaluare și clasificare” din anexa la Decizia 2000/532:

„Orice deșeu marcat cu un asterisc (*) în lista deșeurilor va fi considerat deșeu periculos, în temeiul Directivei 2008/98/CE, cu excepția cazului în care se aplică articolul 20 din această directivă.

5 Regulamentul Comisiei din 18 decembrie 2014 de înlocuire a anexei III la Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive (JO 2014, L 365, p. 89).

În ceea ce privește deșeurile cărora li s-ar putea atribui coduri aferente deșeurilor periculoase și nepericuloase, se aplică următoarele:

– o mențiune în lista armonizată de deșeuri marcate ca periculoase, care au o referire specifică sau generală la «substanțe periculoase», este adecvată în cazul unui deșeu numai atunci când acesta conține substanțe periculoase relevante din cauza cărora deșeul respectiv prezintă una sau mai multe proprietăți periculoase HP 1-HP 8 și/sau HP 10-HP 15, după cum se menționează în anexa III la Directiva 2008/98/CE. Evaluarea unei proprietăți periculoase HP 9 ca fiind «infecțioasă» se face în conformitate cu legislația relevantă sau cu documentele de referință ale statelor membre;

– o proprietate periculoasă poate fi evaluată prin utilizarea concentrației de substanțe din deșeul respectiv, astfel cum se precizează în anexa III la Directiva 2008/98/CE sau, dacă nu se prevede altfel în Regulamentul (CE) nr. 1272/2008, prin efectuarea unui test conform cu Regulamentul (CE) nr. 440/2008 ori cu alte metode de testare și orientări recunoscute pe plan internațional, ținându-se seama de articolul 7 din Regulamentul (CE) nr. 1272/2008 în ceea ce privește testarea pe animale și pe oameni;

[…]”

B. Dreptul italian

7. Articolul 184 din Decretul legislativ nr. 152/2006[6] reglementa clasificarea deșeurilor, făcând o distincție între deșeurile urbane și deșeurile speciale. Acestea din urmă se clasifică, în funcție de gradul lor de periculozitate, în deșeuri periculoase și nepericuloase. Erau considerate periculoase deșeurile nemenajere indicate în mod expres ca atare prin utilizarea unui asterisc în lista din anexa D.

8. Anexa D la decret, cuprinsă în partea a patra din acesta, prevedea instituirea unei liste de deșeuri în conformitate cu reglementarea europeană.

9. În versiunea sa inițială, articolul 184 prevedea la alineatul 4 adoptarea prin decret interministerial a unei liste de deșeuri în conformitate cu Directiva 75/442/CEE[7], cu Directiva 91/689/CEE[8] și cu Decizia 2000/532. În plus, acesta preciza că, până la adoptarea viitorului decret, ar continua să se aplice dispozițiile Directivei Ministro dell’Ambiente din 9 aprilie 2002, care figurau în anexa D menționată.

10. Anexa D a fost modificată ulterior în mai multe rânduri:

– în primul rând, prin Decretul legislativ nr. 205 din 3 decembrie 2010[9], care a intitulat-o „Lista de deșeuri stabilită prin Decizia 2000/532/CE a Comisiei din 3 mai 2000”;

– în al doilea rând, prin Legea nr. 28 din 24 martie 2012 privind măsurile extraordinare și urgente în materie de mediu[10];

6 Decreto legislativo 3 aprile 2006, n. 152, Norme in materia ambientale (GU Serie Generale nr. 88 din 14 aprilie 2006 – Supplemento Ordinario nr. 96) (Decretul legislativ nr. 152 din 3 aprilie 2006 privind normele de mediu) (denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 152/2006”).

7 Directiva Consiliului din 15 iulie 1975 privind deșeurile (JO 1975, L 194, p. 47).

8 Directiva Consiliului din 12 decembrie 1991 privind deșeurile periculoase (JO 1991, L 377, p. 20, Ediție specială 15/vol. 2, p. 91).

9 Decreto legislativo 3 dicembre 2010, n. 205, Disposizioni di attuazione della direttiva 2008/98/CE del Parlamento europeo e del Consiglio del 19 novembre 2008 relativa ai rifiuti e che abroga alcune direttive (GU Serie Generale nr. 288 din 10 decembrie 2010 – Supplemento Ordinario nr. 269).

10 Testo del decreto-legge 25 gennaio 2012, n. 2 (GURI Serie Generale nr. 20 din 25 ianuarie 2012), coordinato con la legge di conversione 24 marzo 2012, n. 28, recante: „Misure straordinarie e urgenti in materia ambientale” (GURI Serie Generale nr. 71 din 24 martie 2012).

– în al treilea rând, prin Legea nr. 116 din 11 august 2014[11], în care apar printre altele dispoziții urgente pentru protecția mediului.

11. Această din urmă lege modifică preambulul anexei D, introducând dispozițiile pe care le vom examina ulterior[12].

12. Articolul 9 din Decretul-lege nr. 91/2017 din 20 iunie 2017 (măsuri urgente pentru dezvoltarea Mezzogiorno)[13], în vigoare din 21 iunie 2017, dar netransformat în lege la data trimiterii preliminare, a eliminat punctele 1-7 din anexa D la partea a patra din Decretul legislativ nr. 152/2006 și le-a înlocuit cu următorul text:

„Clasificarea deșeurilor se efectuează de către producător, care le atribuie codul CED corespunzător, aplicând dispozițiile cuprinse în Decizia 2014/955/UE și în Regulamentul (UE) nr. 1357/2014 al Comisiei din 18 decembrie 2014."

II. Litigiile principale și întrebările preliminare

13. Întrebările preliminare au fost formulate în cadrul a trei proceduri penale inițiate împotriva a aproximativ treizeci de persoane inculpate pentru infracțiunea de asociere ilicită în vederea traficului ilegal de deșeuri, reglementată la articolul 260 din Decretul legislativ nr. 152/2006.

14. Printre acești inculpați se numără operatori de depozite de deșeuri, societăți care depozitează deșeuri, profesioniști și laboratoare de analiză. Ministerul Public îi acuză că au clasificat, în scop ilicit, deșeuri cu coduri în oglindă ca fiind nepericuloase, utilizând analize parțiale, permisive și neexhaustive. Aceste deșeuri au fost tratate în depozite pentru deșeuri nepericuloase.

15. La 22 noiembrie 2016 și la 16 ianuarie 2017, un judecător cu atribuții de cercetare penală din Roma, la cererea Ministerului Public, a dispus sechestrul probatoriu (dar cu drept de utilizare) cu privire la mai multe depozite în care fuseseră tratate deșeurile. De asemenea, acesta a dispus sechestrul preventiv al bunurilor proprietarilor lor și a numit un comisar judiciar pentru o perioadă de șase luni, care să gestioneze depozitele de deșeuri și siturile de producție și de colectare a deșeurilor.

16. La 28 februarie 2017, Tribunale di Roma – Sezione per il riesame dei provvedimenti di sequestro (Tribunalul din Roma – Secția pentru reexaminarea măsurilor de sechestru, Italia) s-a pronunțat asupra cererilor de reexaminare formulate de unii dintre inculpați. Acesta a anulat, prin trei hotărâri, măsurile dispuse de instanță, întrucât nu a fost de acord cu interpretarea Parchetului, întemeiată pe prezumția de periculozitate a deșeurilor.

17. Procuratore della Repubblica presso il Tribunale di Roma – Direzione distrettuale antimafia (Procurorul Republicii de pe lângă Tribunalul din Roma – Direcția districtuală antimafia) a formulat o cale de atac împotriva hotărârilor menționate în fața Corte suprema di Cassazione (Curtea de Casație, Italia), susținând că, prin admiterea argumentelor prezentate de pârâți, tribunalul de primă instanță ar fi interpretat în mod eronat dispozițiile naționale și pe cele ale dreptului Uniunii în materie de clasificare a deșeurilor cu coduri în oglindă.

11 Testo del decreto-legge 24 giugno 2014, n. 91 (GURI Serie Generale nr. 144 din 24 iunie 2014), coordinato con la legge di conversione 11 agosto 2014, n. 116, recante: „Disposizioni urgenti per il settore agricolo, la tutela ambientale e l'efficientamento energetico dell'edilizia scolastica e universitaria, il rilancio e lo sviluppo delle imprese, il contenimento dei costi gravanti sulle tariffe elettriche, nonche' per la definizione immediata di adempimenti derivanti dalla normativa europea." (GURI Serie Generale nr. 192 din 20 august 2014 – Supplemento Ordinario nr. 72) (denumită în continuare, „Legea nr. 116/2014").

12 Punctele 46 și 47 din prezentele concluzii.

13 Decreto-legge 20 giugno 2017, n. 91, recante: „Disposizioni urgenti per la crescita economica nel Mezzogiorno" (GURI Serie generale nr. 141 din 20 de iunie 2017).

18. Instanța de trimitere arată că, pentru a se putea reține săvârșirea infracțiunii și, prin urmare, pentru a se stabili dacă deșeurile cu coduri în oglindă în discuție au fost calificate și clasificate corect, este necesar să se precizeze domeniul de aplicare al Deciziei 2014/955/UE și al Regulamentului (UE) nr. 1357/2014. Doar în acest mod este posibil să se identifice analizele (chimice, microbiologice etc.) necesare pentru verificarea prezenței unor substanțe periculoase în astfel de deșeuri în scopul calificării și al clasificării ulterioare a acestora prin atribuirea unui cod de deșeu periculos sau de deșeu nepericulos.

19. Instanța de trimitere adaugă că clasificarea deșeurilor cu coduri în oglindă a generat o amplă dezbatere în Italia:

– o parte a doctrinei susține așa-numita „teză a certitudinii” sau a „periculozității prezumate”, care, inspirându-se din principiul precauției, prezumă periculozitatea deșeurilor până la proba contrară [14];

– un alt sector susține teza opusă, cea a „probabilității”, conform căreia principiul dezvoltării durabile impune evaluarea prealabilă a periculozității deșeului prin analize adecvate [15].

20. Corte suprema di Cassazione (Curtea de Casație) face trimitere la propria jurisprudență în ceea ce privește modificările aduse prin Legea nr. 116/2014. În această jurisprudență, ea a stabilit principiul potrivit căruia, în cazul deșeurilor cu coduri în oglindă, producătorul sau deținătorul este obligat, pentru a clasifica deșeul și pentru a-i atribui un cod de deșeu periculos sau nu, să efectueze analizele necesare pentru a verifica prezența unor substanțe periculoase și depășirea limitelor de concentrație. Deșeul va putea fi clasificat ca fiind nepericulos numai în cazul în care se constată în concret absența substanțelor periculoase sau nedepășirea limitelor aferente [16].

21. În vederea înlăturării îndoielilor sale cu privire la normele Uniunii în acest domeniu, instanța de trimitere a decis să prezinte Curții trei cereri de decizie preliminară, prin care se adresează următoarele întrebări, identice în cele trei cauze:

„1) Anexa la Decizia 2014/955/UE și Regulamentul nr. 1357/2014 trebuie interpretate, în ceea ce privește clasificarea deșeurilor cu mențiuni în oglindă, în sensul că producătorul deșeului, atunci când nu este cunoscută compoziția acestuia, trebuie să procedeze la caracterizarea sa prealabilă și, dacă este cazul, în ce limite?

2) Căutarea substanțelor periculoase trebuie efectuată pe baza unor metode uniforme prestabilite?

3) Căutarea substanțelor periculoase trebuie să se întemeieze pe o verificare exactă și reprezentativă care să țină seama de compoziția deșeului, în cazul în care aceasta este deja cunoscută sau a fost identificată în etapa de caracterizare, sau căutarea substanțelor periculoase poate fi efectuată potrivit unor criterii de probabilitate, luându-le în considerare pe cele care ar putea fi în mod rezonabil prezente în deșeu?

14 Susținătorii acestei poziții sunt favorabili procedurilor introduse prin Legea nr. 116/2014, subliniind conformitatea acestora cu Decizia 2000/532, cu liniile directoare ale Comisiei Europene și cu rapoartele sau manualele tehnice adoptate în alte state membre cu privire la deșeurile periculoase, precum și cu Decizia 2014/955/UE și cu Regulamentul (UE) nr. 1357/2014. Printre aceste rapoarte se numără raportul nr. 4/2/2016 („Classification réglementaire des déchets. Guide d'application pour la caractérisation et dangerosité”) elaborat de Ministerul francez al Ecologiei (MEDDE) și „Hazardous waste, Interpretation of the definition and classification of hazardous waste (Technics Guidance WM2)”, publicat pentru prima dată în 2003 în Regatul Unit.

15 Din această perspectivă, Legea nr. 116/2014 ar fi avut efecte profund negative pentru operatorii din domeniu, atât din punct de vedere tehnic, cât și economic. Demonstrarea lipsei de periculozitate a deșeului presupune o *probatio diabolica*, ce îl obligă pe producător să clasifice întotdeauna deșeul ca fiind periculos. Susținătorii acestei teze consideră că această lege era incompatibilă cu legislația Uniunii și arată că Decretul-lege nr. 91/2017, care a eliminat procedurile introduse prin Legea nr. 116/2014, confirmă poziția lor.

16 Hotărârea nr. 46897 din 3 mai 2016, Arduini și alții, Rv. 26812601.

4) În caz de îndoială sau de imposibilitate de a stabili cu certitudine prezența substanțelor periculoase în deșeu, acesta trebuie sau nu trebuie să fie totuși clasificat și tratat ca deșeu periculos în temeiul principiului precauției?”

22. Au depus observații scrise Procuratore generale della Republica presso la Corte Suprema di Cassazione (Parchetul de pe lângă Curtea de Casație), Vetreco Srl, domnul Francesco Rando, MAD Srl, domnul Alfonso Verlezza, domnii Antonio și Enrico Giuliano, guvernul Republicii Italiene și Comisia Europeană.

23. În ședința din 6 septembrie 2018, au prezentat observații reprezentanții domnului Francesco Rando, ai E. Giovi Srl, ai Vetreco Srl, ai MAD Srl, ai guvernului Republicii Italiene, ai Comisiei și ai Procuratore della Repubblica presso il Tribunale di Roma (Procurorul Republicii de pe lângă Tribunalul din Roma).

III. Răspunsul la întrebările preliminare

A. Cu privire la admisibilitate

24. Procurorul de pe lângă Curtea de Casație, domnul Rando și Vetreco Srl au prezentat mai multe argumente în favoarea inadmisibilității întrebărilor preliminare.

25. În opinia domnului Rando, aceste întrebări sunt inadmisibile întrucât se întemeiază pe aplicarea Legii nr. 116/2014, iar aceasta este o reglementare tehnică în sensul articolului 8 din Directiva 98/34/CE [17], care, deoarece nu a fost notificată Comisiei, ar fi inaplicabilă particularilor.

26. Nu suntem de acord cu această obiecție. Dispoziția italiană privind clasificarea deșeurilor cu coduri în oglindă, cuprinsă în Legea nr. 116/2014, a fost adoptată pentru transpunerea și punerea în aplicare a reglementării Uniunii privind clasificarea deșeurilor. Indiferent dacă legea respectivă este sau nu o reglementare tehnică în sensul Directivei 98/34, articolul 8 alineatul (1) și articolul 10 alineatul (1) din aceasta dispensează de obligația de a notifica Comisiei reglementările tehnice naționale adoptate în transpunerea normelor de armonizare ale Uniunii. În orice caz, stabilirea aspectului dacă legea italiană este o reglementare tehnică ar presupune un răspuns pe fond, care nu poate fi transferat către etapa admisibilității întrebărilor preliminare.

27. Restul obiecțiilor se referă la descrierea insuficientă (în opinia susținătorilor lor) a contextului factual și juridic al litigiilor:

– domnul Rando susține că în decizia de trimitere (cauza C-489/17) nu s-a specificat că era responsabil de expedierea deșeurilor la anumite depozite de deșeuri și că nu există nicio întrebare cu privire la aplicarea Directivei 1999/31/CE sau a Deciziei 2003/33/CE [18]. Instanța de trimitere nu a menționat, ca elemente de fapt, nici analizele chimice pe care acesta le-a prezentat, în temeiul cărora un laborator a clasificat deșeurile cu codul CED 19 12 12 (cod în oglindă pentru deșeu nepericulos);

17 Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice (JO 1998, L 204, p. 37, Ediție specială 13/vol. 23, p. 207). Începând cu 6 octombrie 2015, această directivă a fost codificată și înlocuită prin Directiva (UE) 2015/1535 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 septembrie 2015 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (JO 2015, L 241, p. 1).

18 Directiva Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșeuri (JO 1999, L 182, p. 1, Ediție specială 15/vol. 5, p. 94) și Decizia Consiliului din 19 decembrie 2002 de stabilire a unor criterii și proceduri de admitere a deșeurilor în depozitele de deșeuri, în conformitate cu articolul 16 și cu anexa II la Directiva 1999/31/CE (JO 2003, L 11, p. 27, Ediție specială 15/vol. 9, p. 142).

– Vetreco Srl susține că întrebările preliminare sunt inutile, întrucât instanța de trimitere dispune de o jurisprudență privind criteriile aplicabile clasificării deșeurilor cu coduri în oglindă. Prin urmare, aceasta ar trebui să se limiteze la o apreciere a faptelor și la aplicarea jurisprudenței sale, pentru care nu este nevoie să sesizeze Curtea;

– în opinia procurorului de pe lângă Curtea de Casație, întrebările formulate nu identifică cu precizie dispozițiile dreptului Uniunii a căror interpretare este solicitată, întrucât numai în prima dintre ele se face o referire cu caracter general la Decizia 2014/955 și la Regulamentul nr. 1357/2014. Acestea nu îndeplinesc nici cerințele de autonomie, deoarece nu sunt inteligibile prin ele însele, fără a fi necesară consultarea motivării lor. În decizia de trimitere nu sunt explicate faptele intervenite în anii 2013, 2014 și 2015, iar instanța de trimitere se limitează la a-și expune îndoielile cu privire la interpretarea unui termen din Decizia 2014/955, anexa II punctul 2.

28. Niciuna dintre aceste obiecții nu ni se pare suficientă pentru a respinge admiterea celor trei trimiteri preliminare. Curtea a afirmat, în repetate rânduri, în jurisprudența sa că poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare numai dacă este evident că interpretarea sau aprecierea solicitată a validității unei norme a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea ori cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [19].

29. Este de competența instanței naționale, iar nu a părților care intervin în fața acesteia, să sesizeze Curtea cu privire la aspectele asupra cărora are îndoieli în ceea ce privește interpretarea. Instanța poate astfel să nu adreseze întrebări cu privire la Directiva 1999/31 și la Decizia 2003/33 în cadrul litigiului domnului Rando, dacă nu consideră că acest lucru este indispensabil. De asemenea, poate să adreseze alte întrebări dacă consideră că jurisprudența sa anterioară poate fi nuanțată sau contrazisă de cea care rezultă din răspunsul la întrebările preliminare. În orice caz, Curtea este liberă să se refere la alte norme ale dreptului Uniunii decât cele menționate în decizia de trimitere, în cazul în care consideră că este pertinent pentru a răspunde la întrebările preliminare formulate.

30. Întrebările indică, în speță, o legătură incontestabilă cu obiectul litigiului, iar necesitatea interpretării normelor dreptului Uniunii reiese din explicațiile furnizate de instanța națională. În plus, deciziile de trimitere prezintă în esență contextul factual juridic al procedurii penale în curs, inclusiv o descriere destul de cuprinzătoare a normelor italiene aplicabile. Este adevărat că expunerea faptelor ar fi putut să cuprindă informații suplimentare cu privire la tipurile de deșeuri și analizele efectuate. Cu toate acestea, nimic nu a împiedicat părțile să prezinte observații și considerăm că Curtea dispune de suficiente elemente pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere.

31. În concluzie, sunt îndeplinite cerințele articolului 94 din Regulamentul de procedură al Curții.

B. Cu privire la fond

32. Clasificarea deșeurilor este esențială în toate etapele existenței lor, începând cu generarea acestora și până la tratarea finală. Aceasta determină atât deciziile privind gestionarea lor, cât și fezabilitatea și viabilitatea economică a colectării lor, alegerea între reciclare și eliminare și, după caz, metoda de reciclare.

19 A se vedea de exemplu Hotărârea din 16 iunie 2015, Gauweiler și alții (C-62/14, EU:C:2015:400, punctele 24 și 25), Hotărârea din 4 mai 2016, Pillbox 38 (C-477/14, EU:C:2016:324, punctele 15 și 16), Hotărârea din 5 iulie 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514, punctul 19), Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 54), și Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236, punctele 50 și 155).

33. Calificarea unui deșeu drept periculos are consecințe juridice importante [20], dat fiind că Directiva 2008/98 impune condiții stricte în ceea ce privește gestionarea sa. Aceasta impune printre altele furnizarea de probe în vederea urmăririi sale, în conformitate cu sistemul instituit de statul membru (articolul 17), interzice amestecarea (articolul 18), introduce obligații specifice în ceea ce privește etichetarea și ambalarea (articolul 19) și prevede faptul că deșeurile periculoase pot fi tratate numai în instalații special desemnate care au obținut o autorizație specială (acordată în conformitate cu articolele 23-25) [21].

34. Prin intermediul primelor trei întrebări, care pot primi un răspuns comun, instanța de trimitere ridică problema modului în care Directiva 2008/98 (astfel cum a fost modificată prin Regulamentul nr. 1357/2014) și Decizia 2000/532 (astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/955) reglementează procedura de clasificare a deșeurilor cărora le pot fi atribuite coduri în oglindă. Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă principiul precauției impune ca, în caz de îndoială sau de imposibilitate de a determina cu certitudine prezența substanțelor periculoase în deșeu, acesta trebuie clasificat prin atribuirea unui cod în oglindă pentru deșeu periculos.

35. Sensul întrebărilor este clarificat de argumentele invocate în cadrul procedurilor în fața tribunalului de primă instanță:

– în opinia Ministerului Public, producătorul sau deținătorul deșeului este cel care este însărcinat cu clasificarea acestuia, ținând seama de principiul precauției, după efectuarea unor analize exhaustive. Acesta invocă liniile directoare europene și manualele tehnice naționale pentru a susține că metodologia prevăzută de reglementarea italiană reprezintă o completare tehnică la Decizia 2014/955 și la Regulamentul nr. 1357/2014;

– în opinia inculpaților, cercetarea judecătorească și acuzațiile reținute împotriva lor se întemeiază pe o prezumție de periculozitate a deșeurilor cu coduri în oglindă, contrară spiritului legii și imposibil de înlăturat în speță. În opinia acestora, nu există nicio metodă care să permită identificarea tuturor sau aproape a tuturor componentelor prezente într-un deșeu, astfel încât clasificarea pe care au efectuat-o ca urmare a analizei prin prelevarea de probe este corectă. În plus, începând de la 1 iunie 2015, se aplică Decizia 2014/955 și Regulamentul nr. 1357/2014, care trebuie interpretate în sensul că analizele de periculozitate trebuie să se refere numai la substanțele „relevante în funcție de procesul de producție” [22].

20 A se vedea în acest sens sistematizarea lui De Saeleer, N., *Droit des déchets de l'UE. De l'élimination à l'économie circulaire*, Bruylant, Bruxelles, 2016, p. 253 și 254.

21 În plus, depozitarea acestora poate fi efectuată numai în depozite de deșeuri pentru deșeuri periculoase și cu respectarea anumitor condiții (articolele 6 și 11 din Directiva 1999/31), iar transferul lor între statele membre face obiectul notificării și autorizării. Exportul și importul lor sunt interzise sau strict controlate, în conformitate cu dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 1013/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2006 privind transferurile de deșeuri (JO 2006, L 190 p. 1, Ediție specială 15/vol. 16, p. 172).

22 Inculpații se referă la un raport din regiunea Lazio, întocmit chiar cu ocazia instituirii sechestrului și depus de apărare, și la o notă din 26 ianuarie 2017 a ministerului competent, prin care este confirmată „aplicabilitatea începând de la 1 iunie 2015 a dispozițiilor europene”. De asemenea, inculpații contestă acuzația formulată de procuror în temeiul Decretului-lege nr. 91/2017, care abrogă în special dispozițiile naționale referitoare la cercetările care trebuie efectuate în vederea clasificării deșeurilor.

1. Prima, a doua și a treia întrebare preliminară

36. Conform informațiilor din dosar și observațiilor părților prezentate în scris și în ședință, litigiile se referă numai la deșeurile provenite din tratarea biomecanică a deșeurilor municipale [23], cu privire la care există îndoieli asupra periculozității acestora și care, prin urmare, pot fi clasificate prin atribuirea unor coduri în oglindă. În cazul în care conțin substanțe periculoase sau care prezintă indicii de periculozitate, acestea vor fi clasificate prin atribuirea codului în oglindă pentru deșeu periculos 19 12 11*, însă, în cazul în care nu prezintă astfel de indicii de periculozitate, ele sunt clasificate prin atribuirea codului în oglindă pentru deșeu nepericulos 19 12 12 [24].

37. Este important să se precizeze în mod clar faptul că instanța de trimitere nu adresează întrebări cu privire la clasificarea deșeurilor municipale mixte, care beneficiază de o prezumție a lipsei de periculozitate în temeiul articolului 20 din Directiva 2008/98, conform căruia acestea sunt exceptate de la aplicarea principalelor restricții impuse în cazul deșeurilor periculoase [25].

38. Îndoielile instanței de trimitere se limitează, astfel, la clasificarea deșeurilor rezultate din tratarea mecanică a deșeurilor urbane, care nu trebuie confundate cu deșeurile urbane mixte care ajung în depozitele de deșeuri. Această diferență are, în opinia noastră, două consecințe:

– neaplicarea dispozițiilor privind depozitarea și admiterea în depozite de deșeuri a deșeurilor celor care provin din tratarea mecanică a deșeurilor urbane [26];

– prezumția lipsei de periculozitate a deșeurilor urbane mixte nu poate fi extinsă la deșeurile provenite din tratarea mecanică a acestora. Deșeul rezultat în urma acestei tratări mecanice poate conține substanțe cu indicii de periculozitate, pentru simplul fapt că în categoria deșeurilor urbane mixte au fost incluse în mod eronat produse precum bateriile, cartușele de cerneală pentru imprimante sau orice alt tip de deșeu care conține substanțe periculoase.

39. Prin urmare, analiza noastră se va limita la deșeurile cu privire la care există îndoieli în legătură cu periculozitatea lor și care, din acest motiv, pot fi clasificate prin atribuirea unor coduri în oglindă în special la cele care provin din tratarea biomecanică a deșeurilor municipale, precum cele în discuție în litigiile principale.

23 Deșeurile municipale mixte constituie cu siguranță deșeuri în sensul Directivei 2008/98. Hotărârea din 12 decembrie 2013, Ragn-Sells (C-292/12, EU:C:2013:820, punctul 56), arată că, în ceea ce privește deșeurile municipale mixte, articolul 11 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1013/2006, interpretat în lumina considerentului (20) al acestuia și a articolului 16 din Directiva 2008/98, permite statelor membre să adopte măsuri cu caracter general care restrâng transferurile acestor deșeuri între state membre, sub forma unor interdicții generale sau parțiale de transfer, pentru punerea în aplicare a principiilor proximității, priorității de recuperare și autosuficienței în conformitate cu Directiva 2008/98.

24 Codul 19 12 11*, care corespunde „altor deșeuri (inclusiv amestecuri de materiale) rezultate din tratarea mecanică a deșeurilor cu conținut de substanțe periculoase”, sau codul 19 12 12, care corespunde „altor deșeuri (inclusiv amestecuri de materiale) de la tratarea mecanică a deșeurilor, altele decât specificate la codul 19 12 11”.

25 În conformitate cu articolul 20 primul paragraf din Directiva 2008/98, „[a]rticolele 17, 18, 19 și 35 nu se aplică deșeurilor mixte provenind din gospodării private”.

26 Directiva 1999/31/CE privind depozitele de deșeuri reglementează gestionarea, condițiile de autorizare, închiderea și întreținerea ulterioară a depozitelor de deșeuri. Decizia 2003/33 precizează criteriile de admitere a deșeurilor în diferitele categorii de depozite de deșeuri, pentru care clasificarea unui deșeu ca periculos sau nepericulos potrivit LD este determinantă. Cu toate acestea, această clasificare este diferită și nu trebuie confundată cu evaluarea deșeurilor în vederea verificării conformității lor cu criteriile de admitere a deșeurilor prevăzute în anexa II la Directiva 1999/31 și în Decizia 2003/33. Prin urmare, analizele efectuate în contextul criteriilor de admitere a deșeurilor nu pot fi utilizate în mod normal pentru clasificarea deșeurilor în conformitate cu LD. A se vedea în acest sens Comunicarea Comisiei din 9 aprilie 2018 privind orientări tehnice referitoare la clasificarea deșeurilor (JO 2018, C 124, p. 1), punctul 2.1.4.

40. Articolul 3 din Directiva 2008/98 definește „deșeurile” drept „orice substanță sau obiect pe care deținătorul le aruncă sau are intenția sau obligația să le arunce”, iar „deșeurile periculoase” drept orice deșeuri care prezintă una sau mai multe dintre proprietățile enumerate în anexa III la Directiva 2008/98, care au fost adaptate la progresul științific prin Regulamentul nr. 1357/2014, aplicabil începând cu 1 iunie 2015 [27].

41. Dificultatea clasificării deșeurilor și a identificării deșeurilor periculoase explică elaborarea de către legiuitorul Uniunii a unei liste de deșeuri cu scopul de a facilita deciziile producătorilor și ale deținătorilor acestui tip de mărfuri.

42. Articolul 7 din Directiva 2008/98 prevede la alineatul (1) că această listă include deșeurile periculoase și ia în considerare originea și compoziția deșeurilor și, dacă este cazul, valorile limită de concentrație a substanțelor periculoase. De asemenea, articolul prevede că lista este, în principiu [28], obligatorie pentru a determina dacă un deșeu trebuie considerat periculos. Prin urmare, lista este obligatorie pentru statele membre, dar nu este nici definitivă, nici absolută, având în vedere că armonizarea realizată de Directiva 2008/98 nu este exhaustivă [29].

43. LD a fost instituită prin Decizia 2000/532 [30], revizuită, în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2008/98, prin Decizia 2014/955 [31], pentru a o adapta la progresul științific și a o alinia la evoluțiile din legislația privind substanțele chimice [32].

44. Clasificarea în conformitate cu LD înseamnă că fiecărui deșeu îi este atribuit un număr din șase cifre, denumit „cod european pentru deșeuri” („CED”) [33], din care rezultă dacă deșeul este periculos sau nu. În acest sens, LD recunoaște trei tipuri de coduri:

– „coduri pentru deșeuri absolut periculoase” (AH): deșeurile cu aceste coduri [identificate cu un asterisc (*)] sunt considerate periculoase fără să necesite o evaluare suplimentară;

– „coduri pentru deșeuri absolut nepericuloase” (ANH): deșeurile cu aceste coduri sunt considerate nepericuloase fără să necesite o evaluare suplimentară;

27 Ulterior, s-a înregistrat o altă adaptare prin Regulamentul (UE) 2017/997 al Consiliului din 8 iunie 2017 de modificare a anexei III la Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește proprietatea periculoasă HP 14 „Ecotoxice” (JO 2017, L 150, p. 1). Regulamentul este aplicabil de la 5 iulie 2018 și, prin urmare, este lipsit de relevanță *ratione temporis* în prezentele cauze.

28 În conformitate cu alineatele (2) și (3) ale articolului 7, statele membre pot reclasifica deșeurile periculoase în deșeuri nepericuloase și viceversa, în cazul în care dețin dovezi conform cărora acestea prezintă sau nu substanțe periculoase, informând Comisia cu privire la acest lucru pentru ca aceasta, în cazul în care este necesar, să modifice lista. Hotărârea din 29 aprilie 2004, Comisia/Austria (C-194/01, EU:C:2004:248, punctele 66 -71), s-a pronunțat cu privire la marja de manevră a statelor membre.

29 Poate fi transpusă în cazul Directivei 2008/98 jurisprudența Curții potrivit căreia Directiva 91/689 nu împiedică statele membre, inclusiv, în cadrul competențelor lor, autoritățile judiciare, să califice drept periculoase alte deșeuri decât cele care figurează pe lista deșeurilor periculoase adoptată prin Decizia 94/904 și, prin urmare, să ia măsuri de protecție sporită pentru a interzice abandonarea, descărcarea și eliminarea necontrolată a unor asemenea deșeuri (Hotărârea din 22 iunie 2000, Fornasar și alții, C-318/98, EU:C:2000:337, punctul 51).

30 Directiva 2008/98 și Decizia 2000/532 formează un ansamblu și trebuie interpretate împreună în ceea ce privește definiția și regimul juridic al deșeurilor periculoase. A se vedea Van Calster, G., *EU Waste Law*, Oxford University Press, ediția a 2-a, 2015, p. 86.

31 Prin faptul că este cuprinsă într-o decizie a Uniunii, LD este obligatorie în toate elementele sale, este adresată statelor membre și nu trebuie transpusă în legislația națională.

32 Regulamentul (CE) nr. 1907/2006 al Parlamentului și al Consiliului din 18 decembrie 2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH), de înființare a Agenției Europene pentru Produse Chimice, de modificare a Directivei 1999/45/CE și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 793/93 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 1488/94 al Comisiei, precum și a Directivei 76/769/CEE a Consiliului și a Directivelor 91/155/CEE, 93/67/CEE, 93/105/CE și 2000/21/CE ale Comisiei (JO 2006, L 396, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 60, p. 3).

33 LD cuprinde douăzeci de *capitole* (coduri din două cifre, care se referă la categoria de origine), împărțite la rândul lor în *secțiuni* (coduri din patru cifre care specifică sectorul de activitate, procedura sau deținătorii care generează deșeul) și în *mențiuni* (coduri din șase cifre care desemnează deșeul). De exemplu, codul 19 12 11* este un cod în oglindă pentru deșeu periculos (MH), care poate fi defalcat după cum urmează: 19 (Deșeuri provenite de la instalații de tratare a reziduurilor, de la stațiile *ex situ* de epurare a apelor reziduale și de la prepararea apei pentru consumul uman și a apei pentru uz industrial), 12 [deșeuri provenite din tratarea mecanică a deșeurilor (de exemplu, sortare, sfărâmare, compactare, peletizare), nespecificate în altă parte], 11* alte deșeuri (inclusiv amestecuri de materiale) rezultate din tratarea mecanică a deșeurilor cu conținut de substanțe periculoase. În cazul în care ultimele două cifre sunt diferite, avem un MNH: 19 12 12 [alte deșeuri (inclusiv amestecuri de materiale) de la tratarea mecanică a deșeurilor, altele decât cele specificate la 19 12 11].

– „coduri în oglindă”: în cazul în care deșeurile nu au fost clasificate prin atribuirea unui cod pentru deșeu absolut, pot fi în principiu alocate fie în categoria AH, fie în categoria ANH în funcție de specificitățile cazului și de compoziția deșeurilor. Cu alte cuvinte, codurile în oglindă pot fi definite ca două sau mai multe coduri conexe în cadrul cărora unul este periculos, iar celălalt este nepericulos, astfel încât există coduri în oglindă pentru deșeuri periculoase (MH) [marcate cu un asterisc (*)] și coduri în oglindă pentru deșeuri nepericuloase (MNH).

45. În cazul în care se cunoaște compoziția deșeului, producătorul îl clasifică, în conformitate cu LD, cu un cod AH sau cu un cod ANH. Operațiunea de clasificare este însă mai complicată atunci când sunt vizate deșeurile încadrate la coduri în oglindă, deoarece producătorul sau deținătorul lor trebuie să ia măsuri suplimentare de evaluare pentru a le atribui, în cele din urmă, un cod MH sau un cod MNH. Cu această ultimă situație se confruntă instanța de trimitere.

46. Astfel, Corte Suprema di Casazione (Curtea de Casație) trebuie să aplice, după cum susține, punctele 4, 5 și 6 din anexa D la partea a patra din Decretul legislativ nr. 152/2006, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 116/2014, care au introdus, în Italia, procedura de determinare a periculozității deșeurilor clasificate cu coduri în oglindă. Această periculozitate trebuia determinată prin intermediul acestor trei etape (în ordine cronologică):

– identificarea componentelor prezente în deșeu, prin intermediul fișei informative a producătorului, prin cunoașterea procesului chimic, prin prelevarea de probe și prin analizarea deșeului;

– determinarea pericolelor asociate acestor componente, cu ajutorul reglementării europene privind etichetarea substanțelor și a preparatelor periculoase, al surselor de informare europene și internaționale și al fișei de securitate a produselor din care rezultă deșeul și

– stabilirea aspectului dacă concentrațiile componentelor prezente în deșeu determină caracterul periculos al acestuia, prin compararea concentrațiilor evidențiate prin analiza chimică cu valoarea-limită pentru frazele de pericol specifice ale componentelor sau efectuarea de teste pentru a verifica dacă deșeul are un caracter periculos.

47. Această reglementare prevedea de asemenea că, în cazul în care analizele chimice nu permiteau detectarea tuturor componentelor specifice ale deșeului, pentru a stabili gradul de periculozitate a acestuia trebuiau luate ca referință componentele cele mai periculoase, în temeiul principiului precauției. În cazul în care procedura nu ar fi fost urmată sau nu ar fi permis identificarea componentelor deșeului sau a periculozității sale, deșeul ar fi trebuit clasificat ca periculos, cu alte cuvinte, cu un cod în oglindă pentru deșeu periculos (MH) [marcat cu un asterisc (*)].

48. Instanța de trimitere solicită să se stabilească în esență dacă o asemenea reglementare națională este compatibilă cu Directiva 2008/98 și cu Decizia 2000/532, astfel cum au fost modificate prin Regulamentul nr. 1357/2014 și, respectiv, prin Decizia 2014/955.

49. Considerăm că reglementarea italiană este, în principiu, compatibilă cu dreptul Uniunii, pentru motivele pe care le vom expune în continuare.

50. În conformitate cu articolul 3 punctul 2 din Directiva 2008/98, evaluarea periculozității presupune, în primul rând, cunoașterea compoziției deșeului, pentru a identifica substanțele periculoase pe care le conține și din cauza cărora deșeul respectiv poate prezenta una sau mai multe dintre cele 15 proprietăți periculoase (HP 1-HP 15) prevăzute în anexa III. Îi revine producătorului sau deținătorului deșeului sarcina de a efectua verificările necesare, în cazul în care nu se cunoaște compoziția deșeului.

51. Atunci când se analizează compoziția deșeului, trebuie să se țină seama de faptul că LD instituie o clasificare stabilită în funcție de sursa care îl generează (procesul specific sau activitatea în urma căreia este produs deșeul) și „tipul de deșeu” (sau tipurile, în cazul amestecurilor). Investigațiile întreprinse în vederea stabilirii compoziției acestuia trebuie să facă posibilă identificarea sursei și/sau a tipului de deșeu, facilitând astfel încadrarea sa la unul dintre codurile din LD.

52. Există mai multe metode prin care producătorul sau deținătorul deșeului ar putea colecta informații privind compoziția acestuia, substanțele periculoase care îl compun și potențialele proprietăți periculoase ale acestuia. Printre acestea se numără [34]:

– informațiile privind procesul de fabricație/chimia generării deșeurilor și substanțele input și intermediarii folosiți în acest proces, inclusiv aprecieri ale experților. Surse utile pot fi rapoartele BREF [35], manualele privind procesele industriale, descrierile de proces și listele de materii prime furnizate de producător;

– informațiile din partea producătorului inițial cu privire la substanța sau obiectul în cauză înainte ca acesta să devină deșeu. De exemplu, fișele cu date de securitate (FDS), eticheta produsului sau fișele produselor;

– bazele de date privind analizele deșeurilor disponibile la nivelul statelor membre și

– prelevarea de probe și analiza chimică a deșeurilor.

53. De îndată ce producătorul a reunit informațiile cu privire la compoziția deșeului, el trebuie să stabilească dacă deșeul este o substanță identificată ca fiind periculoasă (nu se întâmplă în mod curent) sau dacă conține substanțe cu proprietăți periculoase (este situația obișnuită și care se regăsește în prezentele cauze). Clasificarea substanțelor se va efectua în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1272/2008 [36], în timp ce prezența substanțelor periculoase în deșeuri va fi evaluată în conformitate cu anexa III la Directiva 2008/98 [37].

54. Regulamentul nr. 1272/2008, care adaptează pentru Uniune sistemul internațional al ONU de clasificare a substanțelor chimice [Sistemul global armonizat (GHS)], prevede criterii detaliate pentru evaluarea substanțelor și stabilirea clasificării periculozității lor.

55. Conform articolului 1 alineatul (3) din acest regulament, deșeurile nu sunt considerate substanțe, amestecuri sau articole; în consecință, obligațiile pe care le impune nu se aplică producătorilor sau deținătorilor de deșeuri. Totuși, anexa VI la acest regulament prevede o serie de clasificări armonizate ale substanțelor periculoase, care trebuie utilizate pentru clasificarea deșeurilor, având în vedere că multe dintre codurile în oglindă se referă în mod specific la „substanțe periculoase” [38].

34 Comunicarea Comisiei din 9 aprilie 2018 privind orientări tehnice referitoare la clasificarea deșeurilor (JO 2018, C 124, p. 1), punctul 3.2.1. Acest document, fără caracter juridic obligatoriu, a fost elaborat în urma unor ample consultări cu statele membre și cu operatorii economici.

35 Documentele europene de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (EU Best Available Techniques Reference Documents „BREF”), elaborate de Biroul european pentru prevenirea și controlul integrat al poluării, sunt disponibile la adresa http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/.

36 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor, de modificare și de abrogare a Directivelor 67/548/CEE și 1999/45/CE, precum și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1907/2006 (JO 2008, L 353, p. 1).

37 Aceste două seturi de norme nu sunt pe deplin armonizate, iar Comisia menționează situații în care același material, care conține o substanță periculoasă, poate fi considerat periculos sau nepericulos, în funcție de statutul de deșeu sau de produs. Această discrepanță înseamnă că nu se poate presupune că materialele care sunt reintroduse în economie ca urmare a recuperării deșeurilor nepericuloase vor genera în mod necesar un produs nepericulos. Comisia a lansat o inițiativă pentru a elimina aceste deficiențe prin documentul COM(2018) 32 final din 16 ianuarie 2018, care cuprinde Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor cu privire la punerea în aplicare a pachetului de măsuri privind economia circulară: opțiuni pentru abordarea interfeței dintre legile privind substanțele chimice, produsele și deșeurile.

38 Astfel, rubrica 16 01 11* (plăcuțe de frână cu conținut de azbest) este un cod MH, în timp ce 16 01 12 (plăcuțe de frână, altele decât cele specificate la 16 01 11) este un cod MNH.

56. Prezența substanțelor periculoase trebuie evaluată de producătorul sau deținătorul deșeului în conformitate cu anexa III la Directiva 2008/98, care, astfel cum am arătat deja, descrie 15 proprietăți ale deșeurilor care fac ca acestea să fie periculoase [39]. O astfel de evaluare poate fi realizată: a) prin efectuarea de calcule, adică calculând pentru a vedea dacă substanțele care sunt prezente în deșeuri ating sau depășesc valorile-limită bazate pe codurile frazelor de pericol (luate una câte una, în funcție de proprietățile de la HP 4 la HP 14), și b) prin efectuarea de teste directe pentru a vedea dacă deșeurile prezintă proprietăți periculoase (metodă foarte potrivită pentru proprietățile de la HP 1 la HP 4) [40].

57. Potrivit anexei la Decizia 2000/532, în rubrica privind evaluarea proprietăților periculoase ale deșeurilor (punctul 1 *in fine*) se precizează că „[î]n cazul în care proprietatea periculoasă a unui deșeu a fost evaluată pe baza unui test și prin utilizarea concentrațiilor de substanțe periculoase, conform indicațiilor din anexa III la Directiva 2008/98/CE, rezultatele testului primează”.

58. Dacă deșeul prezintă una sau mai multe dintre cele 15 proprietăți periculoase, producătorul sau deținătorul trebuie să îl clasifice prin atribuirea unui cod în oglindă pentru deșeu periculos (MH). Dacă deșeul nu prezintă proprietățile respective, acesta ar putea fi clasificat de asemenea în acest mod dacă ar conține unul dintre poluanții organici persistenți [41] menționați în anexa la LD (punctul 2 a treia liniuță), în proporții care să depășească concentrația limită prevăzută în anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 850/2004 [42].

59. Considerațiile care precedă ne permit să excludem ceea ce instanța de trimitere numește teza probabilității, conform căreia producătorul deșeului ar avea *puterea discreționară* de a clasifica deșeurile care pot fi încadrate la coduri în oglindă ca periculoase sau nepericuloase, întrucât ar fi imposibilă efectuarea de teste pentru a identifica toate substanțele care se află într-un deșeu și toate acestea ar sfârși prin a fi clasificate prin atribuirea unor coduri MH.

60. Astfel cum am explicat deja, reglementarea Uniunii impune producătorului sau deținătorului să efectueze o identificare rezonabilă a compoziției deșeului și să verifice ulterior potențiala periculozitate a substanțelor identificate pentru a determina încadrarea lor, în funcție de valorile lor de concentrație, în anexa III la Directiva 2008/98 sau în anexa IV la Regulamentul nr. 850/2004. Astfel, se exclude și „teza certitudinii sau a periculozității prezumate”, menționată de instanța de trimitere, care ar impune o cercetare aprofundată a compoziției deșeului și a tuturor substanțelor periculoase posibile, precum și a gradului lor de concentrație, ca singură modalitate de a nu califica deșeul ca periculos.

61. Instanța de trimitere are îndoieli cu privire la interpretarea a doi termeni de la punctul 2 din capitolul „Evaluare și clasificare” din anexa la Decizia 2000/532, astfel cum au fost modificați prin Decizia 2014/955. Potrivit textului în limba italiană al acestei dispoziții, „[…] l'iscrizione di una voce nell'elenco armonizzato di rifiuti contrassegnata come pericolosa, con un riferimento specifico o generico a «sostanze pericolose», è *opportuna* solo quando questo rifiuto contiene sostanze pericolose *pertinenti* che determinano nel rifiuto una o più delle caratteristiche di pericolo […]”. Instanța de

39 Aceste proprietăți periculoase sunt următoarele: HP 1 Explozive, HP 2 Oxidante, HP 3 Inflamabile, HP 4 Iritante – iritarea pielii și leziuni oculare, HP 5 Toxicitate asupra unui organ țintă specific (STOT)/toxicitate prin aspirare, HP 6 Toxicitate acută, HP 7 Cancerigene, HP 8 Corozive, HP 9 Infecțioase, HP 10 Toxice pentru reproducere, HP 11 Mutagene, HP 12 Degajarea unui gaz cu toxicitate acută, HP 13 Sensibilizante, HP 14 Ecotoxice, HP 15 Deșeuri capabile să dezvolte una dintre proprietățile periculoase menționate mai sus pe care deșeul inițial nu o prezintă în mod direct.

40 Comunicarea Comisiei din 9 aprilie 2018 privind orientări tehnice referitoare la clasificarea deșeurilor (JO 2018, C 124, p. 1), punctul 3.2.2.

41 Poluanții organici persistenți (POP) sunt substanțe chimice organice cu o anumită combinație de proprietăți fizice și chimice care, odată eliberate în mediul înconjurător, persistă pentru perioade îndelungate, au o arie largă de răspândire, se acumulează în țesutul adipos al organismelor vii, inclusiv al oamenilor, și sunt toxice atât pentru oameni, cât și pentru speciile sălbatice de floră și faună. De exemplu: dibenzo-p-dioxine și dibenzofurani policloruraţi (PCDD/PCDF), DDT [1,1,1-tricloro-2,2-bis(4-clorofenil) etan], clordan, hexaclorciclohexani (inclusiv lindan), dieldrin, endrin, heptaclor, hexaclorbenzen, clordecon, aldrin, pentaclorbenzen, mirex, toxafen, hexabromdifenil.

42 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind poluanții organici persistenți și de modificare a Directivei 79/117/CEE (JO 2004, L 158, p. 7, Ediție specială 15/vol. 12, p. 3).

trimitere arată că, potrivit anumitor interpretări, utilizarea termenilor „opportuna” și „pertinenti”, în legătură cu codurile în oglindă, ar confirma posibilitatea existenței unei puteri de apreciere în cadrul evaluării, iar cercetarea privind periculozitatea s-ar limita la componentele *pertinente* ale deșeului în funcție de periculozitatea acestora.

62. În conformitate cu jurisprudența Curții [43], este necesar să se recurgă la alte versiuni lingvistice ale acestei dispoziții pentru a verifica dacă există diferențe și, dacă aceasta este situația, dispoziția să fie interpretată în funcție de economia generală și de finalitatea reglementării din care face parte.

63. Or, versiunile în limbile spaniolă [44], portugheză [45], franceză [46] și engleză [47] ale dispoziției au în comun faptul că, în ceea ce privește deșeurile cu coduri în oglindă, o mențiune în lista armonizată de deșeuri marcate ca periculoase se *justifică* sau este *adecvată* „[…] în cazul unui deșeu numai atunci când acesta conține substanțe periculoase relevante din cauza cărora deșeul respectiv *prezintă* una sau mai multe proprietăți periculoase […]”. Un deșeu căruia îi este aplicabil un cod în oglindă va fi clasificat cu un cod MH numai atunci când acesta conține substanțe din cauza cărora deșeul respectiv *prezintă* una sau mai multe dintre cele 15 proprietăți periculoase prevăzute în anexa III la Directiva 2008/98. Nu există, așadar, nicio marjă de apreciere sau de *oportunitate* în acest sens. Considerăm că aceste versiuni lingvistice răspund în mod fidel obiectivului și economiei generale a normei.

64. În ceea ce privește metodele de analiză și de testare utilizabile de către producător sau de către deținător pentru a evalua toxicitatea sau periculozitatea unui deșeu și pentru a-l clasifica prin atribuirea unui cod în oglindă (a doua întrebare preliminară), nici Directiva 2008/98, nici Decizia 2000/532 nu conțin indicații specifice și directe, întrucât metodele nu au fost armonizate de dreptul Uniunii. Cu toate acestea, anexa III *in fine* la Directiva 2008/98, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul nr. 1357/2014, precizează, în ceea ce privește metodele de testare, că trebuie utilizate cele care „sunt descrise în Regulamentul (CE) nr. 440/2008 al Consiliului și în alte norme relevante ale CEN sau în alte metode de testare și orientări recunoscute la nivel internațional”.

43 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, formularea utilizată în una dintre versiunile lingvistice ale unei dispoziții a dreptului Uniunii nu poate constitui singurul temei pentru interpretarea acestei dispoziții și nici nu se poate atribui respectivei formulări un caracter prioritar în raport cu celelalte versiuni lingvistice. Astfel, dispozițiile dreptului Uniunii trebuie interpretate și aplicate în mod uniform, în lumina versiunilor existente în toate limbile Uniunii. În caz de neconcordanță între diferitele versiuni lingvistice ale unui text al dreptului Uniunii, dispoziția în cauză trebuie să fie interpretată în funcție de economia generală și de finalitatea reglementării din care face parte (Hotărârea din 28 iulie 2016, Edilizia Mastrodonato, C-147/15, EU:C:2016:606, punctul 29, și Hotărârea din 17 martie 2016, Kødbranchens Fællesråd, C-112/15, EU:C:2016:185, punctul 36 și jurisprudența citată).

44 „Solo se justifica la inclusión de un residuo en la lista armonizada de residuos marcado como peligroso y con una mención específica o general a «sustancias peligrosas», si el residuo contiene sustancias peligrosas que le confieren una o varias de las características de peligrosidad […]”.

45 A se vedea în același sens versiunea în limba portugheză: „só se justifica a inclusão de um resíduo na lista harmonizada de resíduos, assinalado como «perigoso» e com uma menção específica ou geral a «substâncias perigosas», se o resíduo em causa contiver substâncias perigosas que lhe confiram uma ou mais das características de perigosidade […]”

46 „Une référence spécifique ou générale à des «substances dangereuses» n'est *appropriée* pour un déchet marqué comme dangereux figurant sur la liste harmonisée des déchets que si ce déchet contient les substances dangereuses *correspondantes* qui lui confèrent une ou plusieurs des propriétés dangereuses […]”

47 „An entry in the harmonised list of wastes marked as hazardous, having a specific or general reference to «hazardous substances», is only *appropriate* to a waste when that waste contains *relevant* hazardous substances that cause the waste to display one or more of the hazardous properties […]”

65. Anexa la Decizia 2000/532, capitolul „Evaluare și clasificare”, punctul 2 oferă de asemenea anumite informații suplimentare cu privire la analizele și la metodele de testare:

– la a doua liniuță se menționează că o proprietate periculoasă poate fi evaluată prin utilizarea substanțelor din deșeul respectiv sau prin efectuarea unui test conform cu Regulamentul (CE) nr. 440/2008 [48] ori cu alte metode de testare și orientări recunoscute pe plan internațional, dacă nu se prevede altfel în Regulamentul nr. 1272/2008;

– la a cincea liniuță se prevede că, „după caz, se poate ține seama, la stabilirea proprietăților periculoase ale deșeurilor, de următoarele note incluse în anexa VI la Regulamentul (CE) nr. 1272/2008: – 1.1.3.1. Note privind identificarea, clasificarea și etichetarea substanțelor: notele B, D, F, J, L, M, P, Q, R și U; – 1.1.3.2. Note privind clasificarea și etichetarea amestecurilor: notele 1, 2, 3 și 5”.

66. Ambele trimiteri oferă un indiciu cu privire la tipurile de teste și de analize chimice [49] la care producătorii sau deținătorii deșeurilor pot recurge pentru a analiza periculozitatea substanțelor pe care acestea le conțin. Desigur, metodele de testare aplicabile substanțelor și preparatelor chimice în cadrul Regulamentului REACH, prevăzute de Regulamentul nr. 440/2008, ar fi valabile. În același mod, sunt valabile metodele de testare și metodele de calcul al proprietăților periculoase ale deșeurilor specificate de Comisie în anexa 3 la comunicarea sa din 2018 [50].

67. Anexa 4 la această comunicare conține, la rândul său, o listă a metodelor și a standardelor CEN pentru caracterizarea deșeurilor prin diferite tipuri de analize chimice [51].

68. Considerăm totuși că orice alt tip de testare acceptat de reglementarea internațională, a Uniunii sau națională [52], ar fi de asemenea valabil pentru a determina periculozitatea sau lipsa periculozității substanțelor conținute într-un deșeu. Atât anexa III *in fine* la Directiva 2008/98, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul nr. 1357/2014, cât și anexa la Decizia 2000/532, capitolul „Evaluare și clasificare”, punctul 2 a doua liniuță, prevăd că pot fi utilizate „alte metode de testare și orientări recunoscute la nivel internațional”. Reamintim că rezultatele unui test primează asupra metodei de calcul a acestor substanțe periculoase, în conformitate cu anexa la Decizia 2000/523 „Evaluare și clasificare” punctul 1 *in fine*.

69. În ceea ce privește extinderea testelor și a analizelor chimice, considerăm, în conformitate cu considerațiile de mai sus, că aceste analize pot fi efectuate prin eșantionare, însă cu garanții depline de eficacitate și de reprezentativitate. Aceste garanții se obțin, de exemplu, prin aplicarea standardelor și a specificațiilor tehnice elaborate de CEN privind „caracterizarea deșeurilor – eșantionarea materialelor care constituie deșeuri” [53].

48 Regulamentul Comisiei din 30 mai 2008 de stabilire a metodelor de testare în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1907/2006 al Parlamentului European și al Consiliului privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH) (JO 2008, L 142, p. 1, Ediție specială 13/vol. 60, p. 3).

49 Analiza chimică este utilizată, în general, pentru a identifica substanțele prezente într-un deșeu, în timp ce testarea este de obicei utilizată pentru a determina concentrația unei substanțe a cărei prezență în deșeu este cunoscută.

50 Anexa 3 intitulată „Abordări specifice pentru determinarea proprietăților periculoase (de la HP 1 la HP 15)” la Comunicarea Comisiei din 9 aprilie 2018 privind orientări tehnice referitoare la clasificarea deșeurilor (JO 2018, C 124, p. 1), p. 87-123.

51 Comunicarea Comisiei din 9 aprilie 2018 privind orientări tehnice referitoare la clasificarea deșeurilor, anexa 4, p. 129-131.

52 În Comunicarea din 2018, Comisia însăși menționează documentul „Caracterizarea deșeurilor – Determinarea elementelor și a substanțelor din deșeuri”, descris în standardul experimental AFNOR XP X30-489, care propune o metodă pentru determinarea exhaustivă a elementelor și a substanțelor din deșeurile lichide și solide. A se vedea de asemenea documentul Agenției pentru Protecția Mediului din SUA, *Test Methods for Evaluating Solid Waste (SW-846)*, 2014, disponibil la adresa: http://www3. epa.gov/epawaste/hazard/testmethods/sw846/online/index.htm

53 Standardele tehnice ale CEN sunt următoarele: EN 14899 Metodă-cadru pentru pregătirea și aplicarea unui plan de eșantionare, CEN/TR 15310-1:2006 Îndrumări pentru selectarea și aplicarea criteriilor de eșantionare, în diferite condiții, CEN/TR 15310-2:2006 Îndrumări pentru tehnicile de eșantionare, CEN/TR 15310-3:2006 Îndrumări pentru procedurile pentru subeșantionarea pe teren, CEN/TR 15310-4:2006 Îndrumări pentru procedurile de ambalare, depozitare, conservare, transport și livrare și CEN/TR 15310-5:2006 Îndrumări pentru procesul de elaborare a planului de eșantionare.

70. Ținând seama de considerațiile de mai sus, articolul 7 și anexa III la Directiva 2008/98 și punctul 2, „Clasificarea unui deșeu ca fiind periculos”, din rubrica „Evaluare și clasificare” din anexa la Decizia 2000/532 ar trebui interpretate în sensul că producătorul sau deținătorul unui deșeu cu cod în oglindă este obligat să determine compoziția acestuia și să verifice ulterior, prin efectuarea unor calcule sau a unor teste, dacă acesta conține o substanță periculoasă sau care prezintă un indiciu de periculozitate dintre cele enumerate în anexa III la Directiva 2008/98 sau în anexa IV la Regulamentul nr. 850/2004. În acest sens, este pertinentă utilizarea prelevării de probe, a analizelor chimice și a testelor care sunt prevăzute în Regulamentul nr. 440/2008 sau a oricărora dintre acestea care sunt recunoscute pe plan internațional sau acceptate de dreptul intern al statului membru.

2. A patra întrebare preliminară

71. Instanța de trimitere dorește să se stabilească dacă principiul precauției impune ca, în caz de îndoială sau de imposibilitate de a stabili cu certitudine prezența unor substanțe periculoase într-un deșeu, acesta trebuie clasificat prin atribuirea unui cod în oglindă pentru deșeu periculos MH.

72. Principiul precauției, în conformitate cu articolul 191 TFUE alineatul (2), este unul dintre principiile care inspiră politica Uniunii în domeniul mediului, pe lângă principiile acțiunii preventive, remedierii, cu prioritate la sursă, a poluării și „poluatorul plătește”. Principiul precauției este un instrument de gestionare a riscurilor care poate fi utilizat în cazul în care există o incertitudine științifică cu privire la un posibil risc la adresa sănătății umane sau a mediului și care permite adoptarea unor măsuri preventive înainte de risipirea acestei incertitudini [54].

73. Principiul precauției se menționează, alături de alte principii, la articolul 4 alineatul (2) ultimul paragraf din Directiva 2008/98 [55], în timp ce articolele 1 și 13 din aceeași directivă se referă la obligația statelor membre de a adopta măsurile necesare pentru a garanta că gestionarea deșeurilor se face fără a pune în pericol sănătatea și fără a dăuna mediului.

74. Clasificarea unui deșeu prin atribuirea unui cod în oglindă MH generează, astfel cum am arătat deja, consecințe importante asupra gestionării ulterioare a acestuia (reutilizare, reciclare, posibilă valorificare și eliminare). După cum afirmă Comisia, principiul precauției nu impune în mod automat o astfel de clasificare atunci când există o simplă îndoială cu privire la existența unor substanțe cu proprietăți periculoase dintre cele prevăzute în anexa III la Directiva 2008/98 sau în anexa IV la Regulamentul nr. 850/2004.

75. Pentru a determina dacă este pertinent să li se atribuie un cod MH sau un cod MNH, proprietarul sau deținătorul deșeului trebuie să aplice procedura de clasificare a deșeurilor cu coduri în oglindă, determinând în prealabil compoziția acestora și, în cazul detectării unor substanțe cu indicii de periculozitate, calculând valorile acestora sau efectuând testele corespunzătoare.

76. Cu toate acestea, producătorul sau deținătorul deșeului nu poate invoca principiul precauției ca pretext pentru neaplicarea procedurii de clasificare a deșeurilor cu coduri în oglindă instituite de Directiva 2008/98 și de Decizia 2000/532. Statele membre sunt autorizate să reclasifice sau să declasifice un deșeu din categoria deșeurilor periculoase, dar trebuie să informeze Comisia astfel încât aceasta, dacă este necesar, să modifice LD, în conformitate cu articolul 7 alineatele (2) și (3) din Directiva 2008/98. Din moment ce există o astfel de restricție pentru statele membre, principiul menționat nu permite particularilor să clasifice deșeurile în afara procedurii care figurează în normele menționate ale Uniunii.

54 A se vedea Thieffry, P., *Manuel de droit européen de l'environnement*, ediția a 2-a, Bruylant, Bruxelles, 2017, p. 83 și Esteve Pardo, J., *El desconcierto del Leviatán. Política y derecho ante las incertidumbres de la ciencia*, Marcial Pons, Madrid, 2009, p. 141-146.

55 Potrivit acestuia, „[s]tatele membre iau în considerare principiile generale ale protecției mediului, precauției și durabilității, fezabilității tehnice și viabilității economice, protecției resurselor, precum și impactul global asupra mediului, sănătății populației, economiei și societății, conform articolelor 1 și 13”.

77. Considerăm că jurisprudența Curții confirmă acest lucru [56]. Astfel, „o aplicare corectă a principiului precauției presupune, în primul rând, identificarea consecințelor potențial negative pentru sănătate ale substanțelor sau ale produselor alimentare în cauză și, în al doilea rând, o evaluare completă a riscului pentru sănătate, întemeiată pe cele mai fiabile date științifice disponibile și pe cele mai recente rezultate ale cercetării internaționale” [57]. Prin urmare, „măsurile de protecție […] nu pot fi valabil motivate printr-o abordare pur ipotetică a riscului, întemeiată pe simple supoziții neverificate încă științific. Dimpotrivă, astfel de măsuri de protecție, în pofida caracterului lor provizoriu și chiar dacă prezintă un caracter preventiv, pot fi adoptate numai dacă sunt întemeiate pe o evaluare a riscurilor cât mai completă posibil ținând cont de împrejurările speciale ale cazului în speță, care să demonstreze că se impun aceste măsuri” [58].

78. Nu este suficientă nici invocarea unei simple îndoieli cu privire la periculozitatea deșeului pentru a i se atribui un cod MH, în temeiul principiului precauției. Dacă acesta ar fi situația, toate codurile în oglindă ar conduce la clasificarea deșeului ca fiind periculos. Insistăm însă asupra faptului că această clasificare necesită o analiză individualizată a compoziției deșeului și o verificare ulterioară a eventualei periculozități a substanțelor care îl compun. Procedura prevăzută de Directiva 2008/98 și de Decizia 2000/532 impune cerințe similare celor stabilite de Curte pentru invocarea principiului precauției.

79. Împărtășim opinia guvernului italian potrivit căreia producătorul sau deținătorul deșeului nu este obligat să îl analizeze în mod exhaustiv pentru a identifica *toate* substanțele periculoase, conform Regulamentului nr. 1272/2008, care pot fi prezente în acesta și *toate* indiciile posibile de periculozitate pe care le poate prezenta, în temeiul anexei III la Directiva 2008/98. Aceeași opinie este împărtășită de instanța de trimitere, potrivit căreia nu este necesară o căutare nediferențiată a *tuturor* substanțelor pe care deșeurile menționate le-ar putea conține în mod abstract, ci o identificare adecvată a acestora, întemeiată pe stabilirea compoziției lor exacte și ulterior pe verificarea periculozității substanțelor identificate.

80. În plus, principiul fezabilității tehnice și viabilității economice, prevăzut la articolul 4 alineatul (2) ultimul paragraf din Directiva 2008/98, se opune impunerii unei obligații în sarcina producătorului de a efectua o analiză absolut exhaustivă a compoziției unui deșeu și a tuturor indiciilor de periculozitate a substanțelor care îl compun. O asemenea obligație ar fi, în plus, disproporționată.

81. În opinia noastră, principiul precauției ar justifica clasificarea unui deșeu prin atribuirea unui cod în oglindă MH în cazul în care s-ar dovedi imposibilă analizarea compoziției acestuia și/sau a indiciilor de periculozitate a componentelor sale, din motive care nu sunt imputabile producătorului sau deținătorului deșeului. În acest caz, ar exista un risc real pentru sănătatea publică sau pentru mediu, care ar susține clasificarea deșeului prin atribuirea unui cod în oglindă MH, ca măsură restrictivă pentru a „neutraliza” periculozitatea sa [59].

56 Pentru o prezentare detaliată a jurisprudenței instanțelor Uniunii, a se vedea Da Cruz Vilaça, J.-L., „The Precautionary Principle in EC Law”, în *EU Law and Integration: Twenty Years of Judicial Application of EU Law*, Hart Publishing, 2014, p. 321-354.

57 A se vedea printre altele Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța (C-333/08, EU:C:2010:44, punctul 92), și Hotărârea din 19 ianuarie 2017, Queisser Pharma (C-282/15, EU:C:2017:26, punctul 56). A se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza Confédération paysanne și alții (C-528/16, EU:C:2018:20, punctele 48-54).

58 A se vedea printre altele Hotărârea din 8 septembrie 2011, Monsanto și alții (C-58/10-C-68/10, EU:C:2011:553, punctul 77), și Hotărârea din 13 septembrie 2017, Fidenato și alții (C-111/16, EU:C:2017:676, punctul 51).

59 Potrivit Curții, „[a]tunci când se dovedește imposibilă determinarea cu certitudine a existenței sau a întinderii riscului invocat din cauza naturii insuficiente, neconcludente sau imprecise a rezultatelor studiilor efectuate, dar persistă probabilitatea unui prejudiciu real pentru sănătatea publică în ipoteza realizării riscului, principiul precauției justifică adoptarea unor măsuri restrictive” (Hotărârea din 2 decembrie 2004, Comisia/Țările de Jos, C-41/02, EU:C:2004:762, punctul 54, Hotărârea din 28 ianuarie 2010, Comisia/Franța, C-333/08, EU:C:2010:44, punctul 93, și Hotărârea din 19 ianuarie 2017, Queisser Pharma, C-282/15, EU:C:2017:26, punctul 57).

IV. Concluzie

82. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem să se răspundă la întrebările preliminare adresate de Corte suprema di Cassazione (Curtea de Casație, Italia) după cum urmează:

„Articolul 7 și anexa III din Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, astfel cum au fost modificate prin Regulamentul (UE) nr. 1357/2014, și punctul 2, „Clasificarea unui deșeu ca fiind periculos", din rubrica „Evaluare și clasificare" din anexa la Decizia 2000/532/CE a Comisiei din 3 mai 2000 de înlocuire a Deciziei 94/3/CE de stabilire a unei liste de deșeuri în temeiul articolului 1 litera (a) din Directiva 75/442/CEE a Consiliului privind deșeurile și a Directivei 94/904/CE a Consiliului de stabilire a unei liste de deșeuri periculoase în temeiul articolului 1 alineatul (4) din Directiva 91/689/CEE a Consiliului privind deșeurile periculoase, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/955/UE, trebuie interpretate în sensul că:

1) Producătorul sau deținătorul unui deșeu care poate fi clasificat prin atribuirea unui cod în oglindă este obligat să determine compoziția respectivului deșeu și să verifice ulterior, prin efectuarea unor calcule sau a unor teste, dacă acesta conține o substanță periculoasă sau care prezintă un indiciu de periculozitate dintre cele enumerate în anexa III la Directiva 2008/98 sau în anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 850/2004. În acest sens, este pertinentă utilizarea prelevării de probe, a analizelor chimice și a testelor care sunt prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 440/2008 sau a oricărora dintre acestea care sunt recunoscute pe plan internațional sau acceptate de dreptul intern al statului membru.

2) Principiul precauției nu poate fi invocat de către producătorul sau de către deținătorul unui deșeu ca pretext pentru neaplicarea procedurii de clasificare a deșeurilor cu coduri în oglindă prevăzută de Directiva 2008/98 și de Decizia 2000/532, cu excepția cazului în care analizarea compoziției acestuia și/sau a indiciilor de periculozitate a componentelor sale s-ar dovedi imposibilă."